

Levensbeschouwelijke groei is onderdeel van de totale persoon van de kleuter en vormt dus geen aparte groeilijn. De kernvraag is: "Wat heeft dit kind nu nodig om, binnen deze klascontext, doelgericht stappen te kunnen zetten in zijn/haar levensbeschouwelijke ontwikkeling?"

FOCUS BEPALEN

INSCHATTEN

ARRANGEMENT
UITWERKEN

ARRANGEMENT
UITVOEREN

EVALUEREN

ONTWIKKELING

Brainstorm * zie dia 2

Focusbepaling * zie dia 3

Selecteer één doel binnen

ontwikkelthema's 2 t/m 5 * zie dia 4

+ kan het eerste thema van het ontwikkelveld RKG (RkIlg) extra ontwikkelkansen geven?

+ waar liggen kansen binnen de persoonsgebonden ontwikkeling die richtinggevend zijn voor de uitwerking van je onderwijsarrangement (OA)?

Laat in de brede uitwerking van het geselecteerde doel de 3 impulsen **'ervaringen, geloofstaal en rituelen'** aan bod komen.

De ontwikkelstappen die onder leerinhoud niveau 2 liggen, zijn inspirerende suggesties. Je kan ook eigen suggesties uitwerken.

Het OA kan zo evolueren dat je vanuit je observaties beslist om een extra doel op te nemen. Je OA kan ook uitmonden in een nieuw OA voor een beperkte groep: verder bouwen aan... een gedifferentieerd aanbod.

→ Nadeel
• inter
Verrijk je speel- en leerzones vanuit het gekozen doel van RKG.

• instructie
Krijgt je godsdiensthoek extra verrijking met inbreng van de kleuters?

• middelen
Je hoeft voor RKG niet steeds klassikaal te werken. Individueel of in kleine groepjes kan ook. Zet in op verschillende ervaringskansen. Dezelfde inhoud aanbieden in verschillende ervaringskansen creëert een verrijking voor alle kleuters.

• tijd

• organisatie

• ...

Observeer, begeleid gericht vanuit het gekozen doel van RKG. Stuur bij en pas aan waar nodig.

→ Verzamel
→ Beoordelen
→ Handelen
→ Communiseren
Wat tonen mijn kleuters mij op levensbeschouwelijk vlak?

• Wat werkte
• Wat werkte

Waar zie ik minder goed? levensbeschouwelijke groei?

Welke levensbeschouwelijke ontwikkelingsbehoeften zie ik? wakken
ve het
volgende keer
aan?

Hoe ga ik daar in de toekomst mee om?
Heb ik kunnen realiseren wat in de focus voor RKG vooropgesteld werd?

Doelenfase

voorbereidingsfase

Uitvoeringsfase

Evaluatiefase

Brainstorm (voorbereiding focusbepaling)

- Ideeën verzamelen, ordenen en selecteren.
  - Wat wil ik dat de kleuters leren (voor het leven)?
  - Waaraan denk ik als ik denk aan...?
Valkuil: onmiddellijk enkel denken in activiteiten...
- Vanuit een brainstorm door de leraar zelf – **samen** met collega's en met de kleuters – wordt een webschema opgebouwd waarin de ideeën verzameld worden. (Samen is het rendement veel hoger!)
  - Wat weten jullie al?
  - Wat willen jullie te weten komen, beleven, ontdekken?
  - Hoe kunnen we dit te weten komen, beleven, ontdekken?
- Deze ideeën kunnen min of meer in clusters bij elkaar worden gezet.
- Markeer de ideeën die levensbeschouwelijke, religieuze en/of godsdienstige groeikansen bieden.

Focusbepaling

Bepaal je focus rekening houdend met wie de kinderen zijn, met wat de context vraagt en biedt en met hoe het leerplan inspireert.

Leerlingen:

- Wie zijn mijn kinderen?
- Wat leeft bij hen? Zijn er tendensen, rages,... die leven?
- Wat brengen ze aan?
- Hoe is het levensbeschouwelijk profiel van mijn klas (bv. ritueelgevoeligheid, tot stilte kunnen komen, verbondenheid ervaren, zich geborgen weten, welke traditie(s) ervaren ze van thuis uit,...)?
- Wat valt er voor deze kleuters op levensbeschouwelijk vlak te ontdekken?

Wat vraagt en biedt de context:

- Zijn er occasionele gebeurtenissen die kansen bieden?
- Creëert de actualiteit kansen?
- Is er veel of weinig levensbeschouwelijke diversiteit?
- Is er veel of weinig kansarmoede?
- Welke accenten legt het pedagogisch project van de eigen school?
- Hoe inspireert de tijd van het jaar/schooljaar/liturgisch-pastoraal jaar/feesten?
- Welke interesses/passies/levenservaringen van jou als leraar/het schoolteam bieden kansen?
- Waar ervaar jij 'zin in leren, zin in leven'? Wat doet het onderwerp met jou als leraar?
- Welke kansen reiken mijn leermiddel/de praktijkvoorbeelden uit de zill-bib/eigen materialen,... aan?

Leerplan:

- Hoe inspireert het leerplan? Wat vraagt het leerplan?
- Komen alle doelen voldoende en evenwichtig aan bod?
- Komt het liturgisch-pastoraal jaar voldoende aan bod?
- Hoe inspireert het eerste thema (bijvoorbeeld rond vieren)?
- Wat valt er voor deze kleuters binnen de christelijke traditie te ontdekken en te leren kennen?

Hoe verhoudt het onderwijsarrangement RKG zich tot het totale onderwijsarrangement (BC/thema/project)?

Plaats je het doel van RKG in de focus binnen je onderwijsarrangement (BC/thema/project)?

JA

NEE

RKG in de focus

- inspeland op of aansluitend bij context/leerlingen/leerplan bv.
  - wat zich aandient bij/door kinderen
bv. BC rond verbondenheid, verstilling...
  - aanbod vanuit elementen uit katholieke traditie (liturgisch-pastoraal jaar, bijbelverhaal, geloofsfiguur...)
bv. BC rond Kerstmis, Veertigdagentijd, Franciscus, Ark van Noach...

Concreet: laat de doelen in de focus samen het grootste deel van de activiteiten die je plant en organiseert bepalen. Bewaak de brede, evenwichtige uitwerking van de 3 impulsen van RKG ruimschoots binnen die tijd.

RKG betekenisvol **aansluitend** bij de focus

- dit geniet de voorkeur
- is een geïntegreerd RKG aanbod rekening houdend met context/leerlingen/leerplan
bv. verrassende keuzes bij BC als Piraten, Zand, Lussen en knopen, Wie het schoentje past, Ridders en prinsessen...

OF

RKG **los** van de focus

- dit komt uitzonderlijk voor
- als context/leerlingen/leerplan daartoe uitnodigen
bv. bij een geboorte, verlieservaring, een geobserveerde nood van kinderen, bij een aspect van het liturgisch-pastoraal jaar waar je geen volledig BC rond uitwerkt (Lichtmis, Driekoningen...)

Concreet: plan en organiseer 3 à 4 activiteiten per week die niet noodzakelijk in de onthaalkring plaatsvinden. Zorg dat in de brede uitwerking de 3 impulsen van RKG evenwichtig aan bod komen.

SAMENGEVAT

- Selecteer één generiek doel binnen ontwikkelthema 2 t/m 5
  - Neem je dat generieke doel mee in de focus (waarom je iets doet) van je BC/Thema/project?
  - Sluit dat generieke doel aan bij de focus?
  - Staat dat generieke doel los van de focus?
- De drie kolommen/impulsen van het componentenschema zijn bij elk generiek doel terug te vinden als leerinhoud van niveau 2
- Laat in de brede uitwerking van het geselecteerde generieke doel de drie soorten leerinhoud niveau 2 aan bod komen (ervaring uitdiepen – geloofsverhaal – ritueel)
- In de ZILL-selector vind je telkens inspirerende suggesties in de onderliggende leerlijn met ontwikkelstappen.
- Ga doordacht om met mogelijke, betekenisvolle clusterings met ontwikkelthema RKG en met andere ontwikkelvelden.
- Het aanbod vanuit RKG bestaat uit 3 à 4 activiteiten per week die niet noodzakelijk in de onthaalring plaatsvinden.
- Dat aanbod voor RKG wordt omwille van de samenhang best op één ZILL-fiche beschreven.
- Een apart componentenschema is dan niet nodig.